

Betreft: consultatiereactie Ondernemingsraad NOS

Wijziging van de Mediawet 2008

Graag maken wij, Ondernemingsraad van de NOS, gebruik van de mogelijkheid schriftelijk te reageren op de voorgenomen wetswijziging. Tot nadere toelichting zijn wij uiteraard bereid.

In de Mediawet staat dat de Nederlandse Omroep Stichting tot taak heeft het media-aanbod te verzorgen voor de landelijke publieke mediadienst op het gebied van nieuws, sport en evenementen. Daaronder valt: een hoge frequentie en vaste regelmaat (van het media-aanbod), dat het een algemeen dienstverlenend karakter draagt, en dat het met een doelmatiger inzet van middelen beter gezamenlijk tot stand kan worden gebracht.

De bezuinigingen uit het Hoofdlijnenakkoord die leiden tot een structurele bezuiniging van 158,9 miljoen euro op de gehele publieke omroep, zullen ertoe leiden dat de NOS haar taak zoals omschreven in de Mediawet niet goed meer kan uitvoeren. Graag lichten wij dat toe.

1. De toegankelijkheid van het media-aanbod is zeer belangrijk, zeker nu

De NOS is onderdeel van de cruciale infrastructuur, onmisbaar in tijden van crisis. Kort samengevat: een rampenzender, waar 24/7 radio, online en tv klaar staan om het nieuws te verslaan. In tijden van geopolitieke dreiging is het noodzaak dat zo'n cruciale voorziening niet wordt uitgekleeft. De NOS is dé organisatie die ervoor zorgt dat inwoners van Nederland te allen tijde op de hoogte blijven. Wij zijn een weerbare organisatie, die in alle omstandigheden kan uitzenden. Met de huidige geopolitieke dreiging is het niet uit te leggen dat op zo'n cruciale voorziening wordt bezuinigd.

Dit is niet de enige uitdaging waar we als maatschappij voor staan. Er is een verschuiving gaande naar internationale digitale platforms, wat de opiniemacht van big tech vergroot als poortwachter van het nieuws. Daarvoor waarschuwt het Commissariaat voor de Media in het Digital News Report (2025). De invloed van grote (buitenlandse) techbedrijven op nieuwsvoorziening en het verspreiden van nepnieuws groeit. Denk aan de algoritmes van Meta (Facebook, Instagram), TikTok en Google, die bepalen wat wel en geen tractie krijgt. De inmenging van bijvoorbeeld Meta in verkiezingen is al aangetoond. Als deze machtige bedrijven ervoor kiezen hun algoritmes zo aan te passen dat nieuws geen plek meer krijgt op hun platform, zal dit grote gevolgen hebben. Willen we hier tegenwicht aan kunnen bieden, dan is

strategische autonomie noodzakelijk. Oftewel: een sterke publieke omroep met een eigen platform.

In tijden van desinformatie, de strijd om aandacht en afnemend vertrouwen in de media is feitelijke nieuwsvoorziening onmisbaar. Het vertrouwen in het nieuws daalt, net als gebruik, blijkt uit datzelfde rapport. Ook neemt de interesse van jongeren tussen de 18 tot 24 jaar af, terwijl zij in grotere mate gebruikmaken (en dus afhankelijk zijn) van buitenlandse big tech en AI. Sterker nog: in tijden waar de Raad van State concludeert dat de democratie onder druk staat en het disfunctioneren van de rechtsstaat op de loer ligt, is het van fundamenteel belang dat er een sterke onafhankelijke neutrale gratis (!) publieke nieuwsvoorziening bestaat, zonder commerciële invloeden en politieke oriëntatie.

Boven op deze uitdagingen, willen we meegeven dat de nieuwsstroom sinds 2020 nooit heeft stilgestaan. Een pandemie, gascrisis, inflatiecrisis, oorlogen, geopolitieke spanningen en klimaatverandering: het nieuws blijft in een rap tempo doordenderen. Het ziet er niet naar uit dat dit binnenkort zal verminderen. De frequentie en hevigheid van nieuwsgebeurtenissen houden zich niet aan ingeboekte bezuinigingen.

De NOS is er altijd, overal bij.

2. Bezuinigingen van deze hoogte zetten deze toegankelijkheid onder druk

De NOS is een sterk merk, en zo blijkt ook uit het Digital News Report: het meest vertrouwde nieuwsmerk van Nederland. Als grootste nieuwsmedium en het enige nieuwsmedium dat 24/7 werkt, bereiken wij via televisie, radio en online wekelijks 97 procent van Nederland. Ook hebben wij met onze jongerenredacties van het Jeugdjournaal, NOS Stories en NOS op 3 een bereik onder jongeren om trots op te zijn.

In de Mediawet staat dus dat de NOS met hoge frequentie en vaste regelmaat nieuws, sport en evenementen moet verslaan. De gesprekken over welk deel van de bezuinigingen bij de NOS terechtkomt, lopen nog, maar bij bezuinigingen van deze hoogte is het duidelijk dat de NOS niet wordt ontzien. Dit zal er dus toe leiden dat die frequentie en regelmaat onder druk komen te staan.

De bezuinigingen zullen impact hebben op het verslaan van nieuws, de afdeling nieuws is immers veruit de grootste binnen de NOS. Het zal dus betekenen dat de journalistiek door deze bezuinigingen wordt geraakt – ook al zegt de politiek dat de journalistiek zoveel mogelijk wordt ontzien. Eerder in deze brief is al duidelijk gemaakt waarom bezuinigen op de NOS onwenselijk is: de NOS kan door de bezuinigingen zowel haar wettelijke taak als haar maatschappelijke rechtsstatelijke functie niet goed uitvoeren.

De NOS bedient niet alleen nieuwsconsumenten die ‘commercieel interessant’ zijn, wij zijn immers een *publieke* omroep. Met het NOS Journaal in Makkelijke Taal zorgen wij ervoor dat 3 miljoen laaggeletterde mensen dagelijks op de hoogte blijven wat er in de wereld gebeurt. Dit initiatief is vanuit de NOS zelf gekomen. Het streven om alle inwoners van Nederland te bereiken, is ook een vorm van toegankelijkheid.

Door de bezuinigingen zullen ook de afdelingen sport en evenementen moeten inleveren. Hierdoor komen twee taken zoals omschreven in de Mediawet in het gedrang: ten eerste staat in de wet dat onze uitingen beter gezamenlijk met een doelmatiger inzet van middelen tot stand kunnen worden gebracht. Tussen de drie grote afdelingen is er continu sprake van uitwisseling van mensen, middelen, informatie en materiaal. De NOS is namelijk al bijzonder doelmatig ingericht: grote delen van onze redacties werken voor meerdere programma’s en platformen. Neem als voorbeeld de verkiezingsuitslagenavond. Op alle platforms, van de liveblogs en verkiezingstool op NOS.nl en de app, de socials van NOS Stories en NOS op 3, het Radiodebat, het Jeugdjournaaldebat, het Slotdebat en de Uitslagenavond en -ochtend. Hierin onderscheiden wij ons van andere omroepen: we zijn een redactie met programma’s, niet programma’s met elk een eigen redactie. Met andere woorden: bezuinigen betekent dat meerdere programma’s op meerdere platforms worden getroffen.

Ten tweede staat in de wet dat onze uitingen een algemeen en dienstverlenend karakter moeten dragen. Zowel sport als evenement zijn hier een schoolvoorbeeld van. Beide afdelingen zorgen er namelijk voor dat niet alleen commercieel interessante sporten of evenementen aan bod komen, maar dat er aandacht is voor een breed palet waarbij voor elke Nederlander wat te kiezen valt.

Neem sport. De roep dat sport heus wel aan commerciële partijen kan worden overgelaten, gaat voorbij aan het feit dat verschillende sporten dan vermoedelijk achter een betaalmuur verdwijnen. Blijven de rechten bij de NOS, dan blijft het bekijken van sport - een bindmiddel in de samenleving - toegankelijk voor iedereen. Ook burgers met een kleine portemonnee kunnen dan sport kijken, en er worden sporten uitgezonden die je bij de commerciële waarschijnlijk niet zal zien. En dat alles ook nog eens multimediaal: het is uniek dat er op radio, online en tv veel aandacht is voor sport. En onderzoek toont aan: zien sporten, doet sporten. Ten slotte zorgt het uitzenden van sport ervoor dat burgers verbonden blijven met de NOS.

Wat over sport is gezegd, geldt ook voor evenementen. Wij zorgen ervoor dat de Nederlandse burger toegang heeft tot een breed assortiment. Koningsdag, Keti Koti, de Dodenherdenking, Prinsjesdag: nationale vieringen, herdenkingen, het Koningshuis, grote (inter)nationale evenementen en documentaires over ons verleden. NOS evenementen zorgt voor verbinding en vergroot ons historisch besef.

3. Voor toekomstige uitdagingen zijn investeringen nodig, geen bezuinigingen

De maatschappij en de journalistiek staan zoals hierboven geschetst voor grote uitdagingen. De gevolgen van AI zijn nog niet te overzien, maar het staat buiten kijf dat dit impact zal hebben. Zo zal AI ervoor zorgen dat nepnieuws nog makkelijker te maken en verspreiden is, en AI slaagt er niet in om neutraal te zijn.

De journalistiek, en dus de NOS, wordt een steeds noodzakelijker poortwachter: controleren wat wel en niet klopt. Daar zijn niet alleen kundige mensen voor nodig, maar ook investeringen.

Hetzelfde geldt voor het gevaar van big tech dat eerder geschetst is: willen we de strategische autonomie blijven behouden, dan zijn investeringen noodzakelijk voor innovatie en onze eigen digitale infrastructuur.

Daarom pleiten wij niet voor bezuinigingen, maar voor gerichte investeringen.

Concluderend

Ten slotte - dit staat los van de wettelijke taak - willen wij als medezeggenschap meegeven dat deze bezuinigingen impact hebben op honderden medewerkers.

Van cameramensen tot financiële administratie, van juridische zaken tot redacteurs, en van verslaggevers tot technologische ondersteuning. Stuk voor stuk werken er bij de NOS gepassioneerde mensen, vaak dagen, nachten en weekenden lang om ervoor te zorgen dat Nederland goed geïnformeerd blijft. Dit doen zij terwijl er protestacties zijn voor de deur, er Kamervragen worden gesteld over hun werk, en politici en anderen hun berichtgeving online of in de publieke ruimte in twijfel trekken, hen uitschelden of fysiek bejegenen. Dit alles – met daarbovenop deze niet-inhoudelijk beargumenteerde bezuinigingen – gaat niet in de koude kleren zitten. De NOS moet – als onderdeel van de cruciale infrastructuur – een aantrekkelijke organisatie blijven om te werken, zowel voor de mensen die hier al jaren werken, als voor nieuw talent.

Concluderend: de NOS moet sterk toegerust de toekomst tegemoet kunnen treden. Met de bezuinigingen zal de toegankelijkheid van nieuws, sport en evenementen verminderen. Daardoor kan de NOS haar wettelijke en maatschappelijke taak niet goed uitvoeren. En dat is, juist nu, onmisbaar.

Contact

Ondernemingsraad NOS: ormailbox@nos.nl